

Nro. 32.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Oktober 20-ik napján 1812-dik
esztendőben.

Hadi Történetek.

Ki jött a' Párisi Monitőrben a' Fr. Nagy ár-
mádától való 21-dik Tudósítás. Ebben is tsak
többire már tudva lévő dolgok találtatnak. Szó-
ról szora ennyiből áll: —,

„Moskau Sept. 20-dikán. Három száz gyúj-
togatók fogattattak - el 's lövettettek agyon. Két
fa közzé foglaltatott, hat tzol hosszúságú raké-
ták találtattak nállok egyéb gyújtó szerszámok-
kal egyetemben, mellyeket a' hazak' fedelire haj-
gáltak - fel. — Ezen gyújtogató eszközöket a'
gyáva *Rostopschin* készítette vala, azt hitetvén
el a' néppel, hogy ő egy nagy golyóbist (*ballont*)
tsináltat, 's ezt ezen gyújtó szerszámokkal meg

töltetvén az ellenséges ármádára hajíttatja. Ilyen fogás alatt gyűjtette össze a' sok gyújtó matériát 's egyéb szükséges készületeket. —

„A' tűz Sept 20-dikán szűnt-meg (és így 7 nap tartott). A' városnak három negyedrésze égett-el az új bútorokkal nem rég felékesített *Katalin* szép palotás házával egyetemben. A' házaknak leg feljebb is csak egy negyedreszek áll-fenn. *Rostopschin* az alatt, hogy a' tűz óltó edényeket elvitette, 60,000 puskát, 150 ágyút, több mint 100,000 golyóbist és bombit, 1,000,000 töltést, 4000 mázsa puskaport, és 4000 mázsa salétromot és büdöskövet hagyott itt. Erre a' sok puskaorra, salétromra, és büdöskőre a' várcstól egy fél óra távolságra egy szép épületben találtunk rá; e' fontos dolog; ez elég lesz nekünk két esztendei táborozásra. Borral és pálinkával töltött pintzékre is minden nap találunk. *Moskanban* már virágozni kezdetek vala a' manufakturák; most ezek is mind oda lettek. Ennek a' fő városnak felégettetése által, 100 esztendőre vettetett hátra az Orosz birodalom. Az idő esőre kezdett állani. Az ármádának nagyobb része *Moskauban* fekszik kaszármákban.“

* * *

Tsak eddig terjed ez a' hivatal szerént való tudósítás: az egyéb közönséges levelekben, nevezetesen egy *Vilnai*, Octob. 3-dikén költ tudósításban is majd mind csak ezeket a' dolgokat olvassuk, p. o. hogy a' Fr. ármádának nagyobb része *Moskauban* kaszármákban van szálláson, 's hogy minden nap újabb meg újabb magazinumok találtatnak-meg, mellyek minden féle szük-

séges portékákkal, tzuókorral, bőrrel, posztóval etc. vannak tele. E' szerént a' *Vilnai* levél szerént, *Napoleon* Császár még a' Moskaui Császári kastélyban az úgy nevezett *Kremlben* van szálláson; az Orosz seregek, mint látszik, *Kaluga* és *Tula* felé, és így délre vonták - el magokat: a' *Trevisoi* Hertzeg Marschal *Mortier* Moskaui Kormányozóvá, Gen. Consul *Lesseps* a' tartomány Perceptorává, Gen. *Mihaud* pedig Moskau' Komendánsává neveztetett.

* * *

Ugyan tsak a' Párisi Monitőr némelly tzik-kelyeket adott - ki a' *Moskaui* Orosz újságokból, mellyekről meg kell előre jegyezni, hogy azok mind régi dolgokat foglalnak magokban. Ilyen a' Moskaui volt Kormányozónak *Rastopschinnek* egy datum nélkül való tudósítása, a' melly így következik: —,

„A' mi előjáró seregünk *Gshatzk* mellett áll; seregeink rettenetes tanyában fekszenek; ő Hertzegségének a' fő vezérnek az a' célja, hogy megütközzék. A' mi ármádánk éppen olyan erős mint az ellenségé, 's két napok alatt még 20,000 emberekkel fog szaporodni. Seregeink tsupa Oroszok; azon egy vallásúak; az Isten' anyaszentegyházáért, önnön házaikért, feleségeikért, gyermekeikért, és őseik' temető sírjaiért verekednek. Az ellenség pedig azért tsatázik, hogy kenyere legyen. Mihelyest egy tsatát elveszt, azonnal kénytelen leszsz megfutmodni. Ide sebesekeket hoztak - bé, kik a' *Golovin*?

házába szállítottak. bé; meglátogattam őket, enni adattam nékik, 's ott voltam, mikor éjjeli nyugalomra lefeküdtek. Ők érettünk tsatáztak; el ne hagyjátok őket soha; enyhíttsetek látogatásaitok és beszélgetésetek által az ő fájdalmaikat. Még a' közönséges munkára íteltett személyekről is gondoskodjatok! ezek a' mi Fejedelmünknek hűséges alattvalói és a' mi barátaink. Hogy lehetne ezektől meg tagadni a' segédelmet? —

Egy más Proklamatiója ugyantsak *Rostopsehinnek* a' *Moskai* lakosokhoz: —,

„Olyan hír indult, hogy én meg tiltottam volna a' városból való eltávozást. Ha így volna a' dolog, katonákat állítottam volna a' sorompókhoz, és a' minden féle szekerek nem mennének kifelé ezrenként. Igen örvendek, hogy a' főbb asszonyok (Dámak) és kereskedők a' magok meg nyugtatása végett eltávoznak. Mennél kevesebbek a' félelmesek, annál kisebb a' veszedelem. De gyalázatra méltóknak tartom azokat a' férfiakat, atyafiakat, és egyebeket, kik az asszonyokkal elmennek, és vissza jönni nem akarnak. Ha hiszik, hogy a' veszedelem itt van, 's még is így tselekesznek, rosszul tselekesznek; ha pedig semmi veszély nintsen jelen, így igen gyalázatosan tselekesznek. Ellenben fogadom, hogy az ellenség nem jön. bé *Moskauó*, a' mellyre ezek az okaim: A' főármádánál vannak 130,000 válogatott embereink 1800 ágyúkkal; ő Hertzegsége (*Kutusow*) az egész ármáda vezérévé neveztetett; a' *Tormasow* és *Tschitschagow* ármádiái az ellenség' háta megett, 85,000 embe-

rekből, válogatott gyalogokból és lovasokból állanak. Gen. *Millarodovitsch* 30,000 gyalogokkal, 4800 lovasokkal és 84 ágyúkkal *Kalugából* megérkezett *Moskva*ba. Ugyan oda három napok alatt meg fog Gen. *Markow* 24,000 emberekkel érkezni, kiket 7000 emberek követnek nyomban. *Moskva*ban, *Klinben*, *Zawidowban* és *Podolskban*, 14,000 gyalogok állanak. Ha ez az erő elégséges nem leszen a' hitszegett ellenségnek megverésére, én így fogok ekkor szólni hozzátok: Már most, kedves *Moskoviták*, mi is induljunk! Mi 100,000 embert fogunk össze gyűjteni; a' Szent Szűz képét 150 ágyúkkal egyetemben, magunkhoz fogjuk venni, 's e'képpen egyszeriben véget vetünk mindennek. —

„Az ellenségnek, a' maga seregeit és azokat, a' kiket másoktól össze gyűjthetett, össze számláltatván, 150,000 emberei vannak. Ezek lóhússal élnek. Ezt azért adjuk indtotoakra, hogy némelyek közzületek megnyugtatódjának, mások pedig a' Császárnak a' maga hűséges városába minden óran lejendő vissza érkezésére nézve, örvendjenek. Olvassátok; mindezek könnyen érthető dolgok: de ne húzzatok semmi rossz következtetéseket - ki az én szavaimból.“

September' 11-dikén ilyen proklamatiót bocsátott ugyan ez a' Kormányozó a' *Moskvai* lakozokhoz: —,

„*Attyafiak!* a' mi véghetetlen ármádánk életének veszedelmével védelmezi a' hazát; akadályoztassuk - meg a' hitszegő ellenségnek *Moskva*ba való bėjövetelét; bűn lenne a' miénket egész

erőnkkel nem segíteni. *Moskva* a' mi anyánk. Ő táplált benneteket; tőle vettétek gazdagságotokat. A' Megtartó' anyának nevében meghívlak benneteket, hogy az Úr' templomait, *Moskva* városát, 's az egész Orosz birodalmat védelmezzétek. Gyalogok, Lovasok! öltözködjétek fegyverbe a' mint lehet. Vegyetek kenyeret magatokhoz három napra; gyülekezzétek össze a' kereszt zászlója alatt; menjétek - ki lehető sietséggel a' három hegyekre. Én vélettek lések, és mi kiöljük a' hitszegőt. Ditsőség azoknak, a' kik részt vesznek a' verekezésben. Emlékezetben fogja tartani a' háládatos haza azokat, a' kik érette elesnek. A' rossz gondolkozásúak megbüntettetnek az ítélet' napján."

A' következő hirdetést Sept. 12-dikén intézte *Rastopschin* a' *Moskvai* lakosokhoz: —,

„Én elútaozok holnap Hertzeg *Kutuschow*hoz, hogy véle egyetértőleg az ellenség' eltöröltetése eránt eszközöket vegyek elő. Mi ezen vendégeket az ördögbe kergetni, és életeknek világát kioltani fogjuk. Ebédre vissza jövök, 's a' dologhoz fogván a' hitszegőt össze törjük."

* * *

Oktober 9-dikén estve nevezetes tudósításokkal érkezett-meg Májor *Vrangel* Berlinbe a' *Riga* előtt álló Pruszsus segítő seregtől, a' hol Sept. 27-dikétől fogva Oktob. 2-dikáig folytak a' tsatározások. Mint ezen tudósításokban röviden kifejeztetik a' dolog mivólta, a' hír szerént 20 vagy 30 ezer emberekre lehetett azon Oroszok' számát ten-

ni, a' kik *Rigából* ki ütöttek volt a' Pruszsusokra. Az Oroszok a' *Bauske* mellett álló ágyukat akarták elfoglalni, a' mellyek *Rigának* ostromoltatására érkeztek vala oda *Magdeburg* felől. A' Pruszsusok eleintén, hogy azután egyesített erővel űthessenek az ellenségre vissza vonták volt ugyan magokat, annyira, hogy már *St. Olai*, *Mietau*, *Eckau*, 's több más *Curlandiai* városok, az Oroszok' hatalmában voltak. Orosz Gen. *Essen* már meg jelent volt *Mietauban* olly czéllal, hogy *Curlandiának* új organizálását munkába vegye. Az ellenség' plánuma azonközben nem tsak hogy semivé tétetett, hanem végezetre a' Pruszsusok egész győzedelemmel vissza mentek *Riga* mellé a' magok előbbeni helyekre. Az Oroszok vesztese 5000 emberekre tétetik, kik között 2500 foglyok találtatnak. Ágyut is elvesztettek egyet.

Elegyes Dolgok.

Spanyol országból olyan tudósítások találtatnak a' *Frantzia* ujságokban, mellyek azt mutatják, hogy *Lord Wellington*, a' ki már *Toledóig* elő nyomult vala, eszébe vévén, hogy a' *Frantzia* seregek északi *Spanyol* országnak tartományaiban ismét számosodni, 's az *Anglus* ármádának háta meget mozdulásokat tenni kezdetek, oda ezek ellen ismét vissza térni, ő is jónak találta. — *Marschal Soult* már szerentsésen öszszetsatolta magát ezen tudósítások szerént a' *Király* és *Marschal Suchet* ármádiákkal.

Lisbonából és *Oportoból* Sept. 5-dikén és 9-dikén írták, hogy oda minden nap újabb seregek

érkeznek Angliából, a' hol őket *Leith* és *Arbutnot* Generálisok rendbe szedvén, s tsapatokra osztván, azonnal tovább indítják a' Lord *Wellington* és *Hill* armádáikhoz.

A' leg újabb és nevezetesebb hír e' volt Spanyol Országban, hogy Marschal *Massena* minden ott találtató Frantzia armádáknak fő vezérjékké nevezetett.

A' *Párisi* Monitörben íratatik, hogy *Kataloniában* a' *St. Vicentoi* tetőknél a' *Milan* nevű Insurgens Generális tsapatja Sept. 19-dikén a' Fr. Gen. *Expert* seregére réá ütött, hanem 300 hóltakból és sebesekekből álló veszteséssel vissza veretett. Egy tisztje és 70 emberei elfogattattak.

Északi Ámérikában tsendesúlni kezdettek a' dólgek. Az Anglus és Amérikai Generálisok fegyvernyúgvást kötöttek egymásközött addig, míg a' két Országlószéknek bizonyos pontok felett egymással való értekezéseik, egymással költsönösen közöltethetnek.

A' mi *Bétsi* repülő hajósunk, hajdani volt órásmester *Degen*, a' *Párisi* újságok szerént szerentsétlenül tette ott a' maga utolsó próbáját. A' véghetetlen sokaságot délutánni 3 órára özsze gyűjtötte; a' golyóbissának megtöltésével azonközben 5 órára készült-el: de ekkor sem tudott velle felemelkedni. Tsak kevés magosságra emelkedhetett-fel, a' honnét leesett a' körül álló sokaságra. Az özsze gyűlt szép summát, mellyet a' nézők a' bemenetelért fizettek, el vette a' *Politzia*, és a' költséget belőlle kivonván, a' több részét az ispotályoknak rendelte.